Opetus- ja kulttuuriministeriö
Ylijohtaja Riitta Kaivosoja 3.11.2015

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Sivistys- ja tiedejaosto

HE 30/2015 vp

Asiantuntijalausunto jaoston kokoukseen 4.11.2015

Valtion vuoden 2016 talousarvioesitys taiteen ja kulttuurin toimialalla

Yleistä

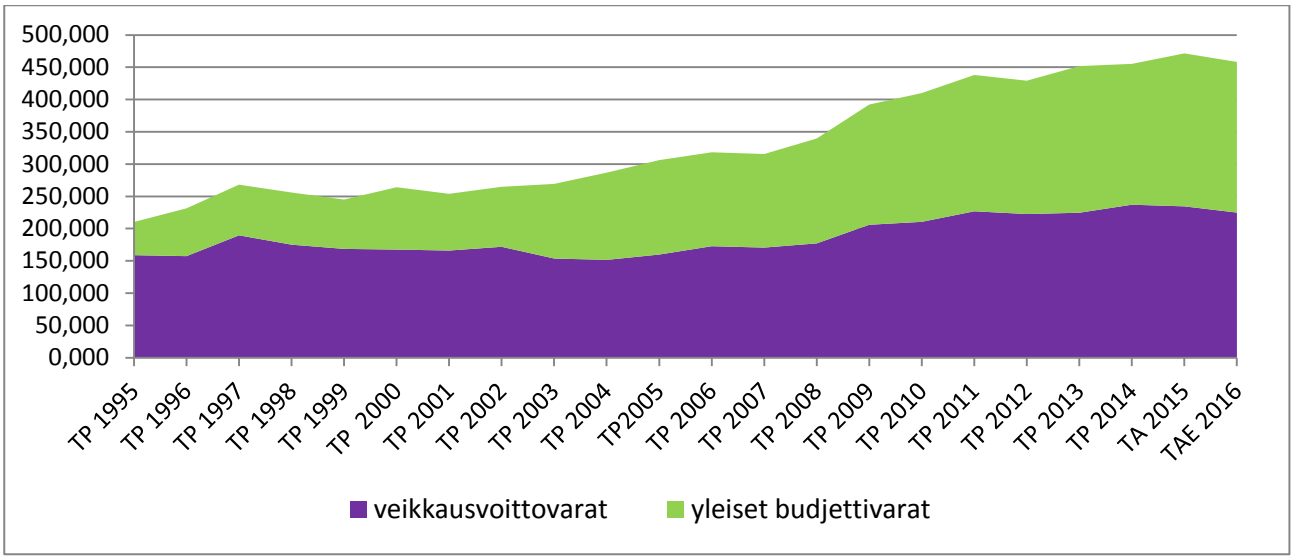
Kulttuurille ja taiteelle esitetään valtion ensi vuoden talousarviossa yhteensä 458,2 milj. euroa, josta yleisten budjettivarojen osuus on 224,9 milj. euroa ja veikkausvoittovarojen osuus 233,3 milj. euroa. Yhteensä taiteen ja kulttuurin edistämiseen osoitetut määrärahat vähenevät 13,2 miljoonaa euroa verrattuna kuluvaan vuoteen. Veikkausvoittovaroista taiteen edistämiseen esitetään käytettäväksi noin 3,6 milj. euroa vähemmän kuin tänä vuonna.

	2015 TA (milj. euroa)	2016 TAE (milj. euroa)	Muutos (milj. euroa)
Taide ja kulttuuri	**471,5**	**458,2**	**-13,2**
, josta veikkausvoitto -varat	**236,9**	**233,3**	**-3,6**

Taiteen ja kulttuurin rahoitus vuosina 2008 - 2016 (talousarvion luku 29.80, Taide ja kulttuuri)

	2008 TP	2009 TP	2010 TP	2011 TP	2012 TP	2013 TP	2014 TP	2015 TA	2016 TAE
Taide ja kulttuuri	**311,2**	**363,9**	**400,6**	**425,1**	**432,6**	**451,8**	**458,3**	**471,5**	**458,2**
veikk. varat	164,5	191,3	209,3	220,3	222,4	224,6	237,0	236,9	233,3
budj. varat	146,7	172,6	191,3	204,8	210,2	227,2	221,3	234,6	224,9

Taiteen ja kulttuurin määrärahojen kehitys vuosina 1995 - 2016 (talousarvion luku 29.80, Taide ja kulttuuri)

Valtionosuudet

Museoiden, teattereiden ja orkestereiden valtionosuuksien määrärahatasoa alentaa edellisen hallituksen päättämien valtionosuuksien leikkausten pysyväksi tekeminen. Niiden vaikutuksesta määrärahataso alenee yhteensä noin 3,5 milj. eurolla kuluvaan vuoteen verrattuna. Lisäksi määrärahatasoa alentaa hallitusohjelman mukainen indeksikorotusten jäädyttäminen. Säästöt pienentävät vuoden 2016 yksikköhintoja vuoteen 2015 verrattuna museoiden osalta 4,4 %, teattereiden osalta 3,5 % ja orkestereiden osalta 3,1 %.

	muutos vuoteen 2015 verrattuna (€)	**määräraha vuonna 2016 (€)**
Teatterit ja orkesterit (yhteensä)	-2 632 000	35 769 000
Museot	-1 339 000	15 072 000

Taiteen ja kulttuurin toimialan virastot

Taiteen ja kulttuurin toimialalla merkittävän osuuden muodostavat toimialan valtakunnalliset virastot, joihin kohdistuvat toimintamenojen vähennykset edellyttävät toimintatapojen uudistamista ja tuottavuuden lisäämistä virastojen toiminnassa.

Toimialan virastojen toimintamenoihin kohdistuvat säästöt koostuvat vuokramenojen indeksikorotusta vastaavasta säästöstä, tuottavuussäästöistä, palkkaliukumasäästöistä, julkisten tietovarantojen avaamiseen liittyvästä säästöstä, toimintamenosäästöstä (HO 2015) ja ns. hankinnasta maksuun säästöstä (HO 2015). Lisäksi omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa alentaa Taiteen edistämiskeskuksen, Näkövammaisten kirjaston sekä Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenomomentin määrärahatasoa. Museoviraston osalta omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa alentaa tilakustannusmomentin (29.80.20) määrärahatasoa yhteensä 2,4 miljoonaa euroa.

Taiteen ja kulttuurin toimialan virastojen toimintamenomomenttien muutokset TA 2016 - TAE 2016:

	muutos vuoteen 2015 verrattuna (€)	**määräraha vuonna 2016 (€)**
Taiteen edistämis-keskus	- 93 000	4 289 000
Suomenlinnan hoito-kunta	- 319 000	2 205 000
Museovirasto	1 228 000 *)	20 650 000
Näkövammaisten kirjasto	- 175 000	5 474 000
Kansallinen audiovi-suaalinen instituutti	- 413 000	6 522 000

**) Museoviraston toimintamenomomentin muutokset ovat: Kansallismuseon perusnäyttelyn uudistaminen: 400, Kokoelma- ja konservointikeskuksen vuokra, II osa: 1 200, Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015): -23, Julkisten tietovarantojen avaaminen: -10, Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa: -123, Palkkaliukumasäästö: -115, Palkkausten tarkistukset: 126, Toimintamenojen tuottavuussäästö: -91, Toimintamenosäästö (HO 2015): -170, Vuokramenojen indeksikorotus: 52, Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö: -18, Yhteensä: 1 228*

Muita muutoksia

- Taide- ja kulttuurilaitosten tilakustannuksiin myönnettävät valtionavustukset vähenevät 4,5 milj. eurolla johtuen omakustannusperiaatteen soveltamisen käyttöönotosta Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa.

- Kansallisteatterin lainanhoitokulujen päättyminen vähentää momentin ”Valtionavustus taide- ja kulttuurilaitosten toimitilainvestointeihin” määrärahatarvetta noin 2,9 milj. eurolla.

- Määräraha momentilta ”Valtionosuus ja -avustus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin” poistuu talousarviosta. Määräraha oli kuluvana vuonna 4,5 milj. euroa.

- Valtionavustukset yleisten kirjastojen toimintaan vähenevät yhteensä 850 000 euroa verrattuna kuluvaan vuoteen. Vähennys koostuu maakuntakirjastojen vähentämisestä (- 350 000) sekä säästöpäätöksestä (-500 000). Yhteensä valtionavustukset yleisten kirjastojen toimintaan ovat hallituksen esityksen mukaisesti 3,9 milj. euroa vuonna 2016.

Määrärahojen lisäyksiä

- Suomen Itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden merkkihankkeen, Helsingin kaupungin keskustakirjaston perustamiseen osoitettua määrärahaa lisätään 3 milj. eurolla 8 milj. euroon.

- Suomenlinnan kaukolämpötunnelin peruskorjaukseen esitetään neljän miljoonan euron lisärahoitusta.

- Lainauskorvauksiin esitetään 150 000 euron korotusta kuluvaan vuoteen nähden.

Parannetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta

Hallituksen kärkihankkeella parannetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta. Hankkeen tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten tasavertaisia mahdollisuuksia osallistua taiteeseen ja kulttuuriin. Prosenttitaiteen periaatetta laajennetaan muille kuin visuaalisille taiteenaloille ja laajemmin kulttuuriin. Toimenpiteisiin on varattu vuosille 2016 -2018 yhteensä 10 miljoonaa euroa, josta vuoden 2016 osuudeksi esitetään 2,6 miljoonaa euroa.

Kärkihanke 4. Parannetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta (10 milj. euroa)	**Momentti**	**2016 (milj. euroa)**	**2017 (milj. euroa)**	**2018 (milj. euroa)**	**Yhteensä (milj. euroa)**
Lasten kulttuuritoiminnan saavutettavuuden edistäminen kerhotoimintaa hyödyntäen taiteen perusopetuksen ja koulujen välillä	29.10.20	0,8	1	1	2,8
Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus	29.80.50	1,2	2	2	5,2
Prosenttitaiteen periaatteen laajentaminen	29.80.50	0,6	0,8	0,6	2

29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	TA 2015	TAE 2016	Muutos
80. Taide ja kulttuuri	**471 451 000**	**458 212 000**	**-13 239 000**
01. Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 382 000	4 289 000	-93 000
03. Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 524 000	2 205 000	-319 000
04. Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	19 422 000	20 650 000	1 228 000
05. Näkövammaisten kirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 649 000	5 474 000	- 175 000
06. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 935 000	6 522 000	- 413 000
16. Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet (arviomääräraha)	18 848 000	18 848 000	-
20. Museoviraston kulttuuri- ja nähtävyyskohteiden tilaustannukset (siirtomääräraha 2 v)	16 945 000	14 545 000	-2 400 000
30. Valtionavustukset yleisten kirjastojen toimintaan (kiinteä määräraha)	4 750 000	3 900 000	- 850 000
31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	38 401 000	35 769 000	-2 632 000
32. Valtionosuudet ja -avustukset museoille (arviomääräraha)	16 411 000	15 072 000	-1 339 000
33. Valtionavustukset kuntien ja alueiden kulttuuritoiminnan kehittämiseen (arviomääräraha)	106 000	0	-106 000
34. Valtionosuus ja -avustus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	4 500 000	0	-4 500 000
35. Valtionavustus Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden merkkihankkeen perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	5 000 000	8 000 000	3 000 000
40. Korvaus Suomenlinnan huoltoliikenteen käyttötappioon (arviomääräraha)	252 000	252 000	-
41. Yksityisen kopioinnin hyvitys (siirtomääräraha 3 v)	19 225 000	20 213 000	988 000
50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)	1 122 000	4 371 000	3 249 000
51. Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (arviomääräraha)	14 470 000	14 507 000	37 000
52. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat taiteen edistämiseen (arviomääräraha)	236 962 000	233 322 000	-3 640 000

53. Valtionavustus tilakustannuksiin (kiinteä määräraha)	29 837 000	25 085 000	-4 752 000
54. Valtionavustus taide- ja kulttuurilaitosten toimitilainvestointeihin (kiinteä määräraha)	8 177 000	5 300 000	-2 877 000
55. Kulttuuriperinnön digitoinnin tukeminen (siirtomääräraha 3 v)	2 200 000	2 200 000	-
59. Eräät avustukset Kansallisgallerialle (siirtomääräraha 2 v)	11 245 000	10 000 000	-1 245 000
70. Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)	150 000	0	-150 000
72. Kansallisgallerian kokoelman kartuttaminen (siirtomääräraha 3 v)	739 000	739 000	-
75. Toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannukset ja kunnossapito (siirtomääräraha 3 v)	3 149 000	6 899 000	3 750 000
95. Kulttuuriympäristönsuojelusta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	50 000	50 000	-

VEIKKAUKSEN JA RAHA-ARPAJAISTEN VOITTOVARAT TAITEEN EDISTÄMISEEN (momentti 29.80.52)	**TA 2015**	**TAE 2016**	**Ero TA 2015-TAE 2016**	**Lisätieto**
MOMENTTI YHTEENSÄ	**236 962 000**	**233 322 000**	**-3 640 000**	
Elokuvien ja lastenelokuvien tuotantoon, jakeluun ja esitystekniikan kehittämiseen	24 064 000	24 064 000	0	
Elokuvakulttuurin edistämiseen	2 467 000	2 467 000	0	
Kirjallisuuden edistämiseen	2 645 000	2 655 000	10 000	siirtoja
Kuvataiteen edistämiseen	2 106 000	2 106 000	0	
Näyttämötaiteen edistämiseen	3 940 000	4 080 000	140 000	siirtoja
Rakennustaiteen edistämiseen	404 000	367 000	-37 000	siirtoja
Musiikin edistämiseen	4 675 000	4 723 000	48 000	siirtoja
Muotoilun edistämiseen	835 000	850 000	15 000	siirtoja
Tanssitaiteen edistämiseen	2 400 000	2 400 000	0	
Valokuvataiteen edistämiseen	755 000	755 000	0	
Sirkustaiteen edistämiseen	588 000	588 000	0	
Mediataiteen edistämiseen	209 000	398 000	189 000	siirtoja
Sarjakuvataiteen ja kuvitustaiteen edistämiseen	270 000	373 000	103 000	siirtoja
Valtion julkisten rakennusten taidehankintoihin ja valtion taidekokoelmien hoitoon	1 044 000	1 044 000	0	
Muu taiteenalojen edistäminen	1 060 000	1 060 000	0	
Apurahat ja palkinnot	1 528 000	1 340 000	-188 000	siirtoja
Cultura -säätiölle ja kirjastotehtävän hoitamiseen	1 160 000	1 160 000	0	
Kansallisgallerian säätiölle	12 573 000	12 573 000	0	

Suomen elokuvasäätiölle	2 007 000	2 007 000	0	
Suomen Kansallisoopperan Säätiölle	37 877 000	37 877 000	0	
Suomen Kansallisteatterin Osakeyhtiölle	11 391 000	11 391 000	0	
Rahoituslain mukaisiin valtionosuuksiin ja -avustuksiin teattereille ja orkestereille	40 181 000	40 094 000	- 87 000	siirtoja
Kirjastotoimen valtionavustuksiin ja kehittämistoimiin	4 887 000	4 887 000	0	
Rahoituslain mukaisiin valtionosuuksiin ja -avustuksiin museoille	19 380 000	19 380 000	0	
Museot ja kulttuuriperintö	8 986 000	8 986 000	0	
Seurantalojen korjausavustuksiin ja valistustyöhön	1 889 000	1 889 000	0	
Alueelliseen taiteen edistämiseen	14 195 000	14 105 000	-90 000	siirtoja
Taiteen edistämiskeskuksen valtionavustuksiin ja kehittämistoimiin	7 149 000	7 372 000	223 000	siirtoja
Saamelaisen taiteen ja kulttuurin edistämiseen	369 000	369 000	0	
Kulttuuripolitiikan kehittämiseen	4 462 000	4 102 000	-360 000	siirtoja
Kulttuurivientiin ja kansainväliseen yhteistyöhön	6 807 000	6 857 000	0	
Kulttuuriin digitaalisessa ympäristössä	1 616 000	1 616 000	0	
Kulttuurin kansainvälisiin suurtapahtumiin	480 000	480 000	0	
Kulttuuri-instituuttien valtionavustuksiin	5 559 000	5 559 000	0	
Ystävyysseurojen valtionavustuksiin	2 034 000	2 037 000	3 000	siirtoja
Eräiden kansainvälisten sopimusten toimeenpanoon	427 000	427 000	0	
Opetus- ja kulttuuriministeriön käytettäväksi	834 000	884 000	156 000	siirtoja
Valtionavustukset työllisyyttä edistäviin hankkeisiin (EK)(enintään)	3 709 000	0	-3 709 000	vähennys 3 640 000 +siirtoja